

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

MODERN ECONOMICS

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ
ВИДАННЯ З ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

#19 (2020)

Лютий 2020

DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.31521/MODECON](https://doi.org/10.31521/modecon)

МИКОЛАЇВ | 2020

<https://modecon.mnau.edu.ua>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове фахове видання з економічних наук

ISSN 2521-6392

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

Виходить 6 разів на рік

№ 19 (2020)

Лютий 2020

Миколаїв
2020

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Заступник головного редактора: ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, професор; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, професор; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук, доцент; СІРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук, доцент; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); БУРДІНА М. – канд. екон. наук, доцент (США); НОР С. М. – канд. екон. наук (Малайзія); МАМРАЄВА Д. Г. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Казахстан); КАРУЗО Д. – канд. екон. наук (Італія); САНДАЛ Я.-У. – д-р екон. наук, професор (Норвегія).

Електронне наукове видання «Modern Economics» входить до списку електронних періодичних видань, що включені до **Категорії Б** переліку наукових **фахових** видань України (галузь: економічні науки), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.11.2018 р. № 1218).

У 2017 році Міжнародний Центр періодичних видань (ISSN International Centre, Париж) включив Електронне наукове видання «Modern Economics» до міжнародного реєстру періодичних засобів масової інформації і надав йому числовий код міжнародної ідентифікації: **ISSN 2521-6392 (Online)**.

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 6 від 25 лютого 2020 р.).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел.: +380 (512) 58-03-25

<https://modecon.mnau.edu.ua>

DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

Лаговська О. А., доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна

ORCID ID: 0000-0001-9517-0499

e-mail: lagovskaya1@meta.ua

Лоскоріх Г. Л., аспірант кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна

ORCID ID: 0000-0002-5402-7220

e-mail: gobika.loskorih@gmail.com

Формування облікової політики ІТ-підприємств

Анотація. Досліджено специфіку діяльності ІТ-підприємств та праці науковців в частині питань формування облікової політики. Узагальнено об'єкти та елементи облікової політики для ІТ-підприємств. Обґрунтовано специфіку визначення елементів облікової політики для таких об'єктів: нематеріальні активи; витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво; забезпечення; доходи; витрати. Наголошено на необхідності приділення особливої уваги організації аналітичного обліку на ІТ-підприємстві та закріплення обраного підходу в наказі про облікову політику. Результати дослідження можуть бути використані керівниками та головними бухгалтерами ІТ-підприємства при формуванні або перегляді його облікової політики. Наведені пропозиції в частині обґрунтування об'єктів та елементів облікової політики можуть бути взяті за основу при розробці методичних вказівок щодо організації та ведення бухгалтерського обліку на ІТ-підприємствах.

Ключові слова: ІТ-підприємство, організація обліку, облікова політика, елемент облікової політики, об'єкт облікової політики.

Lagovska Olena, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department Accounting and Auditing, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine

Loskorikh Gabriella, Ph.D student of the Department Accounting and Auditing, Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine

Formation of Accounting Policy in IT Enterprises

Introduction. In order to ensure the sustainable development of IT enterprises, timely submission of information in certain sections is necessary. An important tool in this task is accounting policy, the formation of which in IT enterprises has its own peculiarities. Given the rapid development of this field only in recent years, this issue is practically not researched among scientists and has a number of unresolved aspects in practice.

Purpose. The purpose of the article is to identify the specific accounting entity of IT enterprises with the disclosure of elements for each of them.

Results. The specificity of the activity of IT enterprises and the work of scientists in the field of accounting policy formation is investigated. Generalized Objects and Accounting Policies for IT Businesses. In particular, the specifics of determining the elements of accounting policies for the following objects are substantiated: intangible assets (the order of establishment and change of useful life; the establishment of groups (classification) for revaluation; the use of depreciation methods; amounts of revaluation to retained earnings; conditions of increase of original cost; procedure for determining liquidation value; procedure for applying the methodology for determining the amount of impairment loss a procedure for determining recovery utility benefits from the procedure for writing off (liquidation)); expenses for future periods and works in progress (composition of expenses for future periods; the procedure for writing off after the commissioning of the software; the method of calculation of work in progress); security (types of security of the IT enterprise; the order of accounting display of formation of security and its use); revenues (date of recognition of the proceeds from the sale of own or purchased software; method of estimating the degree of completion of a service transaction); costs (list of costs for the development and implementation of an IT product; method of cost accounting; procedure for writing off costs for software technical support). Emphasis is placed on the need to pay particular attention to the organization of analytical accounting in IT enterprises and to consolidate the chosen approach in the accounting policy order.

Conclusions. The results of the study can be used by executives and chief accountants of IT companies when formulating or reviewing their accounting policies. The following suggestions regarding the justification of objects and elements of accounting policies can be taken as a basis for the development of methodological guidelines for the organization and accounting of IT enterprises.

Keywords: IT company; accounting organization; accounting policy; element of accounting policy; object of accounting policy.

JEL Classification: M 41.

Постановка проблеми. Інформація для управління діяльністю ІТ-підприємства може бути отримана з різних джерел, одним з найбільш важливих серед яких є система бухгалтерського обліку. Необхідним є визначення, яка саме інформація може бути отримана з системи бухгалтерського обліку та які дії необхідно здійснити для цього. Одним із таких інструментів є облікова політика, яка забезпечує взаємодію всіх структурних підрозділів, дозволяє мінімізувати витрати з вирішення питань, які виникають. Формування облікової політики вимагає особливого підходу від учасників процесу, адже це впливає на весь обліковий процес, правильність ведення бухгалтерського обліку, ефективність прийняття управлінських рішень. Для ІТ-підприємств, враховуючи їх відносну новизну та стійкі темпи до розширення, питання змістовного наповнення облікової політики є особливо актуальним.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Дослідження вітчизняної літератури з питань формування облікової політики показало відсутність комплексних досліджень саме щодо ІТ-підприємств. У працях науковців (О. Бірюк, І. Вигівська, І. Дев'ятов, Н. Лещик, І. Старостіна, А. Ярошенко) проблеми організації обліку, зокрема і формування облікової політики, на підприємствах сфери ІТ вирішуються фрагментарно – в частині окремих об'єктів обліку.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є визначення специфічних об'єктів облікової політики ІТ-підприємства з розкриттям елементів для кожного з них.

Виклад основного матеріалу дослідження. Представлення облікової політики визначається багатьма факторами, зокрема, у галузях наук про управління, фінанси, економіку і навіть охоплює психологічні аспекти прийняття рішень на підприємствах [1, с. 212]. Визначальними факторами, що впливають на вибір елементів облікової політики, є:

- організаційно-правова форма підприємства;
- вид діяльності, особливості його оподаткування;
- масштаби діяльності;
- управлінська структура підприємства;
- фінансова стратегія підприємства;
- матеріальна база;
- ступінь розвитку інформаційної системи на підприємстві;
- рівень кваліфікації облікових працівників;
- система звітності перед власниками;
- стан законодавства та інші.

Вид діяльності впливає на обрання тих чи інших елементів облікової політики. У Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635, розкрито тільки загальний підхід до вибору елементів облікової політики без урахування виду діяльності, яким займається підприємство.

Науковці приділяють увагу формуванню облікової політики для підприємств різних сфер господарювання (сільськогосподарським, торговельним). Дослідження щодо підприємств, які зайняті в сфері ІТ, практично відсутні. Так, І. В. Дев'ятов [2] приділяє увагу таким об'єктам облікової політики: нематеріальні активи; витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво; резервний капітал; резерви попередніх витрат; доходи. У цілому погоджуючись з визначеними дослідником об'єктами, не повною мірою підтримуємо пропозицію автора щодо приділення великої уваги резервному капіталу, адже його формування затверджене на рівні законодавчих актів та деталізується в засновницьких документах підприємства. У частині облікового відображення особливостей немає, відсутня необхідність у закріпленні особливих положень у розпорядчому документі з облікової політики.

При формуванні облікової політики ІТ-підприємства особливої уваги потребують такі її об'єкти:

1. Нематеріальні активи. Це один з основних об'єктів обліку для ІТ-підприємств, саме тому йому повинна відводитися особлива увага при формуванні облікової політики. Питання розкриття інформації про нематеріальні активи в обліковій політиці досить глибоко досліджувалися в працях науковців та вносилися пропозиції щодо розкриття її елементів. Так, А.С. Ярошенко [3] наводить такі елементи облікової політики на підприємствах щодо нематеріальних активів: розмежування нематеріальних активів за кожною класифікаційною групою; номенклатура центрів відповідальності; метод нарахування амортизації; періодичність подання управлінської звітності. Такий підхід автора не є комплексним, не розкриває проблемних питань в обліку нематеріальних активів та охоплює загальні елементи, які притаманні і іншим об'єктам обліку.

Узагальнюючи положення нормативно-правових актів, що регулюють облік нематеріальних активів, В. Кулик наводить такі елементи облікової політики для вказаних об'єктів обліку: строк корисного використання нематеріальних активів; ліквідаційна вартість об'єкта нематеріальних активів; методи амортизації нематеріальних активів; критерій суттєвості та порядок проведення переоцінки [4, с. 119-120].

Ґрунтовне дослідження щодо нематеріальних активів здійснено в праці О.Г. Бірюк [5]. Науковець узагальнює норми чинного законодавства в частині визначених елементів облікової політики (методичний аспект) та наводить пропозиції щодо їх розширення:

– узагальнені на основі вимог чинного законодавства: порядок встановлення терміну корисного використання нематеріальних активів; застосування методів нарахування амортизації нематеріальних активів; порядок і умови переоцінки нематеріальних активів; періодичність (період)

зарахування сум дооцінки нематеріальних активів до нерозподіленого прибутку;

– запропоновані: умови збільшення первісної вартості об'єктів нематеріальних активів; порядок визначення ліквідаційної вартості нематеріальних активів; встановлення груп (класифікація) нематеріальних активів для їх переоцінки; порядок встановлення зміни терміну корисного використання нематеріальних активів; порядок застосування методики визначення суми витрат від зменшення корисності нематеріальних активів (особливо нематеріальних активів з невизначеним терміном корисного використання та невикористовуваних нематеріальних активів) та порядок визначення вигід від відновлення корисності нематеріальних активів; порядок відображення результатів переоцінки нематеріальних активів у регістрах аналітичного обліку; порядок списання (ліквідації) нематеріальних активів (особливо недоамортизованих).

У цілому погоджуючись з пропозиціями О. Г. Бірюк, вважаємо, що окремі з них занадто деталізують ті елементи, які визначені на законодавчому рівні. Крім того, окремі аспекти можуть узгоджуватися за загальним порядком, прийнятим для інших необоротних активів, зокрема основних засобів. Це стосується порядку визначення ліквідаційної вартості та встановлення зміни терміну корисного використання. Науковець також вказує на необхідності визначення порядку відображення результатів переоцінки нематеріальних активів у регістрах аналітичного обліку, зокрема зазначення результатів щорічної переоцінки в Інвентарній картці обліку об'єкта інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (ф. № НА-2). Проте наведений елемент слід відносити до технологічних (або організаційно-технологічних, як це вказано у автора) елементів, адже по суті ці зміни стосуються організації документації і документообігу в системі облікової інформації.

2. Витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво. Облікова політика ІТ-підприємства в частині визнання і відображення витрат не буде істотно відрізнятися від інших компаній. Тут лише необхідно передбачити, які саме витрати будуть включатися до основних (виробничих), тобто формувати собівартість продажів. Так, підприємствам, що займаються розробкою програмного забезпечення на замовлення інших компаній, до складу витрат, що формують собівартість, доцільно включити витрати на оплату праці програмістів, консультантів, амортизаційні відрахування основних засобів (ноутбуків, іншого ІТ-обладнання, ліцензійні платежі, витрати на відрядження, витрати субпідрядників (якщо штат програмістів та консультантів недостатній для виконання контракту своїми силами). В обліковій політиці таких підприємств слід передбачити об'єкт обліку витрат (проект, етап, контракт, види робіт (послуг), передбачені контрактом, проектом), за яким

будуть збиратися витрати за елементами витрат, а також визначити методику розрахунку незавершеного виробництва.

Після введення програмного забезпечення в експлуатацію витрати на його розробку за умови їх врахування як витрат майбутніх періодів, слід списати. Порядок списання витрат, які належать до декількох звітних періодів, повинен бути визначений на конкретному суб'єкті господарювання шляхом закріплення в розпорядчому документі про облікову політику.

3. Забезпечення. Необхідність створення того чи іншого забезпечення значною мірою визначено галузевою специфікою, майновим станом підприємства та іншими факторами. Перелік створюваних забезпечень повинен бути чітко визначений в розпорядчому документі про облікову політику.

Саме на ІТ-підприємствах велику увагу слід приділити створенню забезпечень. На перших етапах використання розробленого програмного продукту користувачами доволі часто виникають неточності в його роботі, що вимагає їх усунення та понесення додаткових витрат. Якщо сервісні ІТ-підприємства, як правило, після розробки та передачі програмного продукту замовнику, здійснюють його підтримку самостійно, то продуктивні ІТ-підприємства передають ці функції стороннім учасникам, так званим реселерам (підприємствам, що забезпечує та обслуговує обладнання та програмне забезпечення).

У сервісних ІТ-підприємствах такі витрати будуть порівнюватися з доходами, отриманими від послуг з підтримки програмного забезпечення. Продуктивним ІТ-підприємствам доцільно на початкових етапах розробки програмного продукту передбачити формування забезпечень. Це можна здійснити з використанням відповідних аналітичних рахунків до субрахунку 474 «Забезпечення інших витрат і платежів», зокрема 474.Х «Забезпечення зобов'язань з підтримки програмного забезпечення».

Крім того, враховуючи останні події (масові несанкціоновані втручання у роботу комп'ютерних мереж навесні-влітку 2017 р., що виявили неабияку вразливість українських суб'єктів господарської діяльності та їх неготовність протистояти кібератакам), замовники та користувачі програмного забезпечення готові витратити додаткові кошти на організацію систем безпеки та захисту даних (використання антивірусного програмного забезпечення, апаратного, програмно-апаратного захисту й організаційних заходів) від їх знищення, пошкодження чи викрадення є вимогою часу. Сьогодні вразливості критичного рівня характерні за різними оцінками для близько половини інформаційних інфраструктур (40% – помилки у налаштуванні, 27% – помилки у програмному коді, 20% – відсутність або несвоєчасність оновлень безпеки) [6].

Як зазначає начальник Департаменту кіберполіції Національної поліції України С. Демедюк [7], в Україні

зараз потрібно сформулювати належну законодавчу базу для контролю за виробниками програмних продуктів у контексті захисту останніх від «зломів», організації кібербезпеки та вироблення алгоритму дій постраждалих підприємств для мінімізації витрат від кібератаки, який існує лише у формі рекомендацій та не обов'язковий до виконання. Окрім цього, для захисту даних необхідно проводити поведінковий аналіз, а не лише постфактум реагувати на проблеми, що виникли.

4. Доходи. Специфіка обґрунтування елементів облікової політики за даним об'єктом для ІТ-підприємств визначені особливостями надання послуг в даній сфері, зокрема це нематеріальний характер продукції та, як правило, тимчасовий збіг процесів надання і споживання послуги. Саме ці фактори складають основу для визнання доходів в обліку в той момент, коли послуга фактично надається споживачеві [8].

Надання послуг в сфері інформаційних технологій передбачає укладання договору надання послуг, згідно з яким виконавцем є компанія, а замовником – користувач послуг. Часто трапляється ситуація, за якої договором передбачено відкриття особового рахунку для зарахування абонентської плати, тобто за фактом такий особовий рахунок повинен розглядатися як аналітичний рахунок, який використовується для акумулювання інформації щодо розрахунків [8].

З огляду на особливості облікової політики підприємств даної сфери діяльності, необхідними умовами ведення обліку доходів є достовірні дані за такими показниками, як дохід, прибуток за кожним видом діяльності та детальні дані за іншими аналітиками [8].

У цілому облікова політика для ІТ-підприємств не буде відрізнятися від облікової політики інших підприємств, що займаються оптовою і роздрібною торгівлею. Рекомендується лише передбачити дату визнання виручки (доходів) на момент фактичної доставки товарів покупцеві або на момент отримання основної суми авансу (виручки), оскільки доставка від продавця до покупця може займати кілька днів (тижнів).

Визнання доходів від продажу власного або придбаного програмного забезпечення (інших прав), на які у ІТ-підприємства оформлені патенти або на які підприємство має виключні права (тобто нематеріальні активи), буде відображатися на дату фактичного переходу права власності нематеріального активу на підставі договору, в якому повинен обов'язково бути визначений момент та умови переходу права власності й визначена його вартість. Якщо ІТ-підприємство не відчуває нематеріальні активи, а передає його у тимчасове користування, то виручка у вигляді роялті може бути також визначена виходячи з термінів користування (оренди) таким активом, встановленим договором (роялті), або на дату здійснення будь-якої події (ліцензійний платіж).

5. Витрати. Враховуючи специфіку діяльності, продуктів та сервісно-продуктів ІТ-підприємства приділяють значну увагу витратам на розробку нових продуктів. Облікове відображення цих витрат вимагає чіткого розуміння життєвого циклу ІТ-продуктів. Науковці виділяють такі групи витрат за етапами:

- 1) дослідні інвестиційні витрати;
- 2) проєктно-виробничі інвестиційні витрати;
- 3) витрати з виведення продукту на ринок;
- 4) маркетингові витрати після виведення продукту на ринок;
- 5) витрати із супроводження продукту;
- 6) витрати з доопрацювання продукту;
- 7) можливі витрати з виведення продукту з обороту [9, с. 8].

Таке розмежування необхідне, у першу чергу, для розрахунку собівартості продукту, яка формується за першими двома позиціями. Крім того, ІТ-підприємства несуть значні витрати не тільки на розробку нових ІТ-продуктів, але здійснюють вкладення в залучення та розвиток персоналу, а також у розвиток збутових мереж, просування своїх товарів, послуг і технологій, а також самої фірми. Порядок обліку таких витрат з їх деталізацією (вона необхідна для організації аналітичного обліку) повинен бути розкритий в обліковій політиці підприємства.

Як для сервісних, так і для продуктових ІТ-підприємств, необхідно враховувати модель організації їх роботи, зокрема порядок залучення та розподілу ресурсів (насамперед, трудових) між проєктами. Можливими є варіанти: всі ресурси ІТ-підприємства спрямовані на один проєкт; є чіткий поділ щодо приналежності ресурсів до конкретного проєкту; одні й ті ж ресурси можуть бути використані на різні проєкти. Цю специфіку слід враховувати при побудові аналітичного обліку витрат. Чітке розуміння процедури роботи ІТ-підприємства дозволить визначити оптимальну кількість та розрізи аналітики, які забезпечать не тільки своєчасне задоволення інформаційних потреб, але й прискорять розрахунок собівартості ІТ-проєкту.

На методах обліку витрат як одному з елементів облікової політики наголошують також І. М. Вигівська, О. В. Камінська, А. О. Умінська [10, с. 195]. Дослідники рекомендують для ІТ-підприємств використовувати позамовний метод, хоча і вказують, що вибір методу (позамовного, попроцесного, нормативного тощо) повинен відповідати потребам підприємства. Погоджуємося з даним твердженням та вважаємо, що метод обліку витрат є одним з елементів облікової політики, що враховує специфіку діяльності ІТ-підприємств.

Представимо об'єкт та елементи облікової політики, які визначаються особливостями діяльності підприємств в сфері ІТ (табл. 1).

Таблиця 1 **Визначені об'єкти та елементи облікової політики, що враховують специфіку діяльності ІТ-підприємств**

№ з/п	Об'єкт облікової політики	Елемент облікової політики
1.	Нематеріальні активи	<ul style="list-style-type: none"> – порядок встановлення та зміни терміну корисного використання нематеріальних активів; – встановлення груп (класифікація) нематеріальних активів для їх переоцінки; – застосування методів нарахування амортизації нематеріальних активів; – порядок та умови переоцінки нематеріальних активів; – періодичність (період) зарахування сум дооцінки нематеріальних активів до нерозподіленого прибутку; – умови збільшення первісної вартості об'єктів нематеріальних активів; – порядок визначення ліквідаційної вартості нематеріальних активів; – порядок застосування методики визначення суми втрат від зменшення корисності нематеріальних активів та порядок визначення вигід від відновлення корисності нематеріальних активів; – порядок списання (ліквідації) нематеріальних активів.
2.	Витрати майбутніх періодів та незавершене виробництво	<ul style="list-style-type: none"> – склад витрат майбутніх періодів; – порядок списання витрат майбутніх періодів після введення програмного забезпечення в експлуатацію; – методика розрахунку незавершеного виробництва.
3.	Забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – види забезпечень ІТ-підприємства; – порядок облікового відображення формування забезпечення та його використання.
4.	Доходи	<ul style="list-style-type: none"> – дата визнання доходів від продажу власного або придбаного програмного забезпечення; – спосіб оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг.
5.	Витрати	<ul style="list-style-type: none"> – перелік витрат на розробку та впровадження ІТ-продукту; – метод обліку витрат; – порядок списання витрат на технічну підтримку програмного забезпечення.

Джерело: власна розробка

Наведені об'єкти та елементи облікової політики ІТ-підприємства розкриті в частині методичної складової. Вказані підприємства мають певні особливості і щодо інших складових – технологічної та організаційної. Приділення особливої уваги організації аналітичного обліку обумовлене необхідністю забезпечення інформацією в достатніх обсягах та найбільш короткі строки для прийняття рішень про розвиток конкретних видів діяльності, припиненні розробки продукту або надання послуг.

Висновки. Дослідження питання особливостей формування облікової політики ІТ-підприємства показало відсутність комплексного та єдиного підходу до його вирішення. На основі дослідження специфіки

діяльності ІТ-підприємств та враховуючи напрацювання науковців, узагальнено об'єкти та елементи облікової політики для підприємств даної сфери. Доведено важливість організації аналітичного обліку на ІТ-підприємстві та закріплення обраного підходу в наказі про облікову політику. Це дозволить забезпечити керівництво підприємства максимальними аналітичними даними, необхідними для прийняття управлінських рішень.

Наведені пропозиції в частині обґрунтування об'єктів та елементів облікової політики можуть бути взяті за основу про розробці методичних вказівок щодо організації та ведення бухгалтерського обліку на ІТ-підприємствах.

Література:

1. Maruszewska E. W. Polityka rachunkowości czy zarządzanie zyskami – artykuł dyskusyjny. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*. 2011. Vol. 668, pp. 211-220.
2. Девятков И. В. Разработка учетной политики организации, занятой в сфере информационных технологий. *Управление мегаполисом*. 2010. № 5. С. 187-191.
3. Ярошенко А.С. Облікова політика підприємства в частині нематеріальних активів. URL: http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/59880/5/Yaroshenko_Oblikova_polityka.pdf (дата звернення: 10.01.2020).
4. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.
5. Бірюк О. Г. Підходи до облікової політики щодо відображення інформації про нематеріальні активи. *Проблеми економіки*. 2014. № 3. С. 202–207.
6. Кіберполіція: рівень уразливості майже половини інформаційних систем приватного та державного секторів критичний. *Дебет-Кредит*. 2017. URL: <https://news.dtkk.ua/state/other/44693> (дата звернення: 10.01.2020).

7. У хакерів може бути більш потужний канал для шпигунства в Україні – глава кіберполіції. *Дебет-Кредит*. 2017. URL: <https://news.dtkk.ua/state/other/44907> (дата звернення: 10.01.2020).
8. Старостина И. В. Особенности учета доходов в компаниях по оказанию услуг в области информационных технологий. *Евразийский Научный Журнал*. 2016. № 6. URL: <http://journalpro.ru/articles/osobennosti-ucheta-dokhodov-v-kompaniyakh-ro-okazaniyu-uslug-v-oblasti-informatsionnykh-tekhnologiy/> (дата звернення: 10.01.2020).
9. Лещик Н. Совершенствование учета инвестиционных затрат IT-компаний. *Бухгалтерский учет и анализ*. 2015. № 12. С. 7-11.
10. Вигівська І. М., Камінська О. В., Умінська А. О. Особливості обліку витрат в ІТ-компаніях. Тези Всеукраїнської науково-практичної он-лайн конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки, м. Житомир, 16-18 травня 2018 р. Житомир: ЖДТУ, 2018. С. 195.

References:

1. Maruszewska, E. W. (2011). Polityka rachunkowości czy zarządzanie zyskami – artykuł dyskusyjny. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 668, 211-220 [in English].
2. Devyatov, I. V. (2010). Development of accounting policies of organizations involved in the field of information technology. *Upravlenie megapolisom*, 5, 187-191 [in Russian].
3. Yaroshenko, A. S. The accounting policy of the enterprise in the part of intangible assets. Retrieved from http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/59880/5/Yaroshenko_Oblikova_polityka.pdf
4. Kulik, V. A. (2014). Enterprise accounting policy: lessons learned and development prospects. Poltava: RVV PUET, 373 p.
5. Biryuk, O. G. (2014). Approaches to accounting policies for the presentation of intangible assets. *Problemi ekonomiki*, 3, 202–207 [in Ukrainian].
6. Cyber police: vulnerability of nearly half of private and public sector information systems is critical. *Debet-Kredit*. Retrieved from <https://news.dtkk.ua/state/other/44693>.
7. Hackers may have a more powerful channel for espionage in Ukraine - head of cyber police. *Debet-Kredit*. Retrieved from <https://news.dtkk.ua/state/other/44907>.
8. Starostina, I.V. (2016). Features of revenue accounting in information technology services companies. *Евразийский Научный Журнал*, 6 [in Russian].
9. Leschik, N. Improving accounting for investment costs of IT companies. *Бухгалтерский учет и анализ*, 12, 7-11 [in Russian].
10. Vighvska, I. M., Kamlnska, O. V. & Umlnska, A. O. (2018). Features of cost accounting in IT companies. *Tezi Vseukrayinskoji naukovo-praktichnoji on-line konferentsiyi aspirantiv, molodih uchenih ta studentiv, prisvyachenoyi Dnyu nauki*, Zhitomir, Ukraine. Retrieved from <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/195.pdf> [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License

З М І С Т

Азьмук Н. А. Сучасні виклики ринку праці при переході до цифрової економіки	6
Бабінська С. Я., Бойчук А. Б. Інноваційна діяльність як ключовий чинник розвитку промисловості України ...	14
Бейкос Н. Х. Соціальне підприємництво та управління інноваціями: скандинавський контекст (ENGLISH)	20
Боєнко О. Ю., Статкевич К. О., Шаповал А. С. Розробка політики просування гібридної технології автомобілів як елементу соціально-етичного маркетингу	25
Бугас В. В., Коваль А. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства	32
Бучнів М. М. Особливості стратегічного управління в умовах динамічного розвитку інтелектуального ринку	35
Гіміре Р. П. Практичне застосування соціального підприємництва в інноваціях бізнес-спільноти (ENGLISH)	40
Дранус В. В., Дранус Л. С. Сучасний стан та перспективи розвитку інструментів сільськогосподарського страхування в Україні (ENGLISH)	46
Коблянська О. І., Портнова О. Є., Коблянська Г. Ю. Трансфертне ціноутворення в системі оподаткування	52
Кіщак І. Т., Глубоченко К. О., Саваріна І. П. Економічні втрати України в результаті військової ескалації	58
Коваленко В. В. Ризики проектного фінансування в сучасних умовах розвитку національної економіки	63
Колісник О. П., Гордієнко Т. В. Облік екологічних витрат у системі управління підприємством в умовах сталого розвитку	69
Коляда С. П. Візія – основа стратегічного лідерства	76
Кононенко Ж. А., Ходаківська Л. О., Грибовська Ю. М. Економічна інформація як інструмент управління підприємством	83
Кузьминчук Н. В., Куценко Т. М., Терованесова О. Ю. Аналітичне забезпечення прогнозування обсягів експорту промислового підприємства	88
Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади (ENGLISH)	94

Кушнірук В. С., Сирцева С. В., Самойленко Ю. В. Тенденції розвитку промислового виробництва харчових продуктів: регіональний аспект	101
Лаговська О. А., Лоскоріх Г. Л. Формування облікової політики ІТ-підприємств	108
Лункіна Т. І., Бойко О. А. Сучасний стан процесу децентралізації та перспективи її розвитку в Україні	114
Мельник О. І., Вrabіє Н. В., Коваленко А. Р., Джосан В. П. Вплив фінансових інновацій на розвиток економіки	120
Мохаммед А. І., Абубакар М. А., Гарба С., Дамамусов М. С., Салісу Ю. Вплив факторів на ефективність вирощування сільськогосподарських культур: регіональний аспект (ENGLISH)	126
Мулик Т. О. Оцінка впливу сільського господарства на довкілля: регіональний аспект	135
Непал А. Підприємництво та економічний розвиток (ENGLISH)	143
Огієнко М. М., Огієнко А. В. Просування заходів подієвого туризму інструментами таргетингу	149
Попова І. А., Демченко Н. В. Інструменти імплементації об'єднаних територіальних громад: світовий досвід .	155
Рахман М. С., Мангушев Д. В., Юхименко І. Р. Аналіз сучасного стану страхового ринку України	162
Середа В. О. Розвиток сучасної економіки та динамічної інноваційної педагогіки: теоретичний аспект (ENGLISH)	166
Слободяник Ю. Б., Сиротенко Н. А. Звіт про управління: якісні характеристики та досвід підготовки підприємствами пасажирського транспорту	171
Танасійчук А. М., Середницька Л. П., Габрид А. І. Особливості формування сучасного ринку мінеральної води	178
Тимощик Л. П. Базові засади оцінки майна державної власності	183
Томашевська А. М. Аналіз джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості	189
Федірко Г. А. Формування конкурентної політики підприємства у системі корпоративних засобів управління (ENGLISH)	194
Шаповал В. А., Літвінов Ю. І., Висоцький С. В. Моделювання бізнесу виробничого підприємства як підґрунтя проєктів забезпечення конкурентної позиції	199
Шишкіна О. В. Принципи управління фінансовими ризиками промислових підприємств	206